

Загальний обсяг продажів іноземних компаній не задовольняє повністю попит, який виник на продукцію. Тому ПАТ «Донецький електротехнічний завод», з метою отримання додаткового прибутку і виходу на нові ринки збуту, вирішив диверсифікувати виробництво, випускаючи електрозапчастини для холодильного устаткування.

За результатами розрахунків, проект диверсифікації виробництва варто впроваджувати, оскільки чистий дисконтований дохід (ЧДД) при коефіцієнті дисконтування $r=15\%$ та $r=20\%$ більше нуля, а індекс рентабельності вище за одиницю. Але треба врахувати, що при $r=15\%$, вказаний дохід (в сумі 14251,2 тис. грн) більше цього доходу при $r=20\%$ (12228,5 тис. грн, що на 2022,7 тис. грн менше); рівень індексу доходності в першому випадку на 0,5% вище, ніж у другому варіанті. Отже, доцільніше прийняти проект, в якому $r=15\%$.

Таким чином, використання відносних показників ефективності як рентабельність продажів, активів або капіталу, а також абсолютних показників (собівартість, прибуток) дозволяють проаналізувати сучасний економічний стан підприємства, спрогнозувати головні тенденції його розвитку та розробити окремі практичні рекомендації щодо його поліпшення.

Враховуючи динамічність підприємницького середовища, в якому працюють сучасні промислові підприємства, науковий інтерес мають дослідження, спрямовані на визначення важелів впливу на рентабельність. Як свідчать розрахунки щодо пропозицій підвищення рентабельності діяльності ПАТ «Донецький електротехнічний завод», позитивна динаміка показників рентабельності діяльності підприємства залежить від можливостей збільшувати обсяг виробництва конкурентоспроможної за технічним рівнем продукції, а також впровадженні стратегії її диверсифікації. Це дозволяє отримати, окрім економічного ефекту у вигляді доходів, соціальний ефект, що полягає в підвищенні рівня продуктивності праці робітників, а, отже, й обсягів їх заробітної плати, збереження наявних та утворення нових робочих місць.

Підвищення рентабельності промислового підприємства забезпечується врахуванням в процесі розробки практичних заходів сукупного взаємодоповнюючого потенціалу підприємства щодо використання його матеріальних (виробнича інфраструктура) та нематеріальних активів (технології, імідж, партнерські відносини).

Використані джерела:

1. Закон України «Про електроенергетику» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Карандакова І.Г., Левковець П.Р. Моделі вдосконалення інвестування компаній електротехнічного сектору України. – К.: УТУ, 1999. –147 с.
3. Ковальчук В.І. Економіка підприємства: навчальний посібник. – К., Знання, 2008. – 679 с.
4. Крайник О.П., Барвінська Є.С. Економіка підприємства. – Львів, ІВЦ «Інтелект-захід», 2003. – 208 с.
5. Семернікова І.О., Мешкова-Кравченко Н.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Херсон: Олді-плюс, 2007.
6. Частокіленко І.П. Технологічні інновації в системах енергетики і їх вплив на економічне зростання // Вісник НУ «Львівська політехніка». Логістика. – 2003. – №472. – С.531–537.

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Ротанов Г.М., к.е.н., доцент

Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, Україна

Промисловість України знаходиться на шляху виходу з кризового стану. Закріплення позитивної динаміки показників, що намітилась останнім часом, її ефективне функціонування є однією з найважливіших задач національної економіки. Її вирішення значною мірою залежить від розвитку інноваційної діяльності і використання ефективних ринкових механізмів управління. Однак низький технічний і організаційний рівень

виробництва, недостатнє фінансування інноваційної діяльності не дають можливості сьогодні повною мірою розвиватися йому на інноваційній основі.

Одним з найбільш ефективних напрямків забезпечення ефективності промислового виробництва є пошук таких умов його функціонування, які сприяли б розвитку інноваційної діяльності, спрямованої на розробку і використання результатів наукових досліджень, що дають можливість здійснити реструктуризацію, відновлення основних виробничих фондів, удосконалити технологію, організацію і управління виробництвом.

Активізація інноваційної діяльності, як свідчить досвід промислово розвинених країн, є визначальним напрямком забезпечення впровадження результатів науково-технічного прогресу у виробництво, підвищуючи його конкурентоспроможність і стале становище на ринку товарів і послуг. У той же час, огляд економічної літератури теоретичного і прикладного характеру показує, що багато питань з цієї проблеми не знайшли відповідного відображення, не враховують повною мірою сучасний стан промислового виробництва і особливості його функціонування на перехідному етапі до ринку.

Теоретичні і методологічні аспекти активізації інноваційної діяльності промислових підприємств знайшли відображення у наукових роботах Л.В. Гринів [1], М.М. Мартиненко [2], Н.В. Румянцева [3], О.В. Рябих [4] та інших економістів. Але теоретичні основи інноваційної діяльності, методи її оцінки та науково-практичні рекомендації щодо її організаційного забезпечення вимагають більш комплексного аналізу і обґрунтування.

Метою статті є підвищення ефективності промислового виробництва на підґрунті розробки теоретичних і методичних основ формування і реалізації механізму активізації інноваційної діяльності.

В сучасних умовах функціонування промислового виробництва інноваційна діяльність стає важливою передумовою його подальшого розвитку і підвищення ефективності. Поліпшення як макро- так і мікропоказників роботи промисловості неможливе без здійснення суттєвих змін існуючих форм і методів активізації інноваційної діяльності. Такі зміни повинні сприяти формуванню ринкових механізмів управління, які надають змогу значно підвищити конкурентоспроможність виробництва, життєвий рівень населення і забезпечити успішне інтегрування до світового економічного процесу.

На сьогодні трактування сутності інноваційної діяльності відображає багатогранність і складність досліджуваної проблеми. Еволюція теоретичних уявлень про інноваційну діяльність йде в напрямку розуміння такого виду діяльності, який пов'язаний з трансформацією ідеї в новий, або удосконалений продукт, технологічний процес.

В теорії циклічності рівновага розглядається як вихідний стан економічної динаміки. При цьому враховується, що в тих випадках, коли структурні порушення відновлювальних зв'язків досягнуть критичної величини, стан рівноваги має відновитися стрибкоподібно – за допомогою економічних криз. У цьому випадку економічні кризи виконують функцію специфічного інструмента вимушеного подолання диспропорцій, що виникли, і відновлення порушеної рівноваги. Усі зміни, пов'язані з її відхиленням від стану рівноваги, розглядаються з позиції теорії життєвих циклів: циклів створювання, а також циклів реалізації інновацій.

Розвиваючи положення про особливе значення інноваційного фактора розвитку промислового виробництва і підвищення його ефективності, нами встановлено, що аналіз проблеми інноваційної діяльності проводився переважно у теоретичному аспекті, але конкретні напрямки реалізації інноваційних процесів в промисловості досліджувались недостатньо, без необхідного теоретико-методологічного обґрунтування, і розгляду взаємозв'язку і взаємозумовленості різних елементів і факторів у системі «промислове виробництво – інноваційна діяльність».

Зазначена система включає безліч елементів і підлягає впливу як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, і в силу цих обставин, має високий ступінь невизначеності зв'язків і відносин. У таких умовах стає необхідним формування відповідного механізму управління,

що дозволив би з'ясувати взаємозв'язок елементів системи і можливості їхньої адаптації до реальних умов промислового виробництва.

Механізм управління нами розглядається як сукупність необхідних взаємозв'язків, які виникають між різними елементами в системі промислового виробництва, що дозволяють впливати на фактори управління. Метою такого механізму є формування таких умов, що здатні забезпечити функціонування промислового виробництва в взаємодії з економічним, технологічним і соціальним середовищем. В результаті такої взаємодії і відбувається узгодження інтересів підсистем управління. Дієвість такого механізму буде визначатися сукупним результатом функціонування його складових.

В сучасних умовах промислового виробництва, коли з одного боку існує значний науково-технічний потенціал, не використовуються повною мірою наявні виробничі потужності, трудові ресурси, а з іншого боку – низький рівень організаційно-технічного розвитку виробництва, відсутність розвиненої інфраструктури інноваційної сфери, фінансових ресурсів та ін., гостро стає питання удосконалення механізму для поліпшення економічних форм технологічного розвитку промисловості.

Визначальною умовою функціонування механізму є проведення ефективної промислової політики, що дозволяє визначити основні напрямки активізації інноваційної діяльності. В умовах ринкових відносин, вона має націлювати на підвищення ефективності суб'єктів інноваційної діяльності будь-якої форми власності, сприяти більш швидкому перетворенню наукового знання в інновацію.

Основними інструментами промислової політики, крім державних цільових інноваційних програм, можуть бути: програми технологічного розвитку для вирішення задач галузей і сприятливого виявлення умов економічного зростання, технологічного переозброєння тих виробництв, що здатні дати максимальний ефект для економіки в цілому; окремі інноваційні проекти високого ступеня комерціалізації, що забезпечують значний економічний ефект за рахунок швидкого обігу капіталу і часто змінюваної номенклатури виробництва.

Аналіз сучасного стану функціонування промисловості України свідчить, що сьогодні, є позитивні зміни у напрямку стабілізації виробництва, поліпшення галузевої структури та її соціальної й інноваційної орієнтації. Сучасне становище інноваційної діяльності у промисловому виробництві є відображенням тих негативних процесів, які мають місце в економіці України. Свідомством тому – суттєве зменшення кількості підприємств, що займаються інноваційною діяльністю за рахунок значного скорочення обсягів витрат на інноваційні цілі, звідси – зменшення кількості впроваджених прогресивних технологічних процесів, а також освоєних у промисловому виробництві нових машин, обладнання, приладів і т. ін. Для цього в промисловості України є передумови, але необхідна цілеспрямована робота щодо формування та реалізації механізму інноваційної діяльності.

Напрямки активізації відображають взаємозв'язок інституціональних, податкових, кредитно-фінансових, законодавчих, мотиваційних заходів, спрямованих на формування сприятливого інноваційного клімату та в першу чергу – створення умов для розширення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій.

Дослідження показують, що на сьогодні яка-небудь єдина, загально визначена класифікація факторів впливу на інноваційну діяльність практично відсутня. Недоліком існуючих теоретичних розробок в цьому напрямку є недооцінка впливу людських та мотиваційних факторів, що пояснюється недостатньою дослідженістю взаємозв'язку розвитку промислового виробництва і ефективністю інноваційно-інвестиційного процесу. Тому питання про структуру факторів та їхній вплив на розвиток виробництва у вітчизняній економічній науці залишається поки що не вирішеним до кінця.

В сучасних умовах господарювання гостро постають питання визначення пріоритетних напрямків забезпечення ефективності промислового виробництва. З метою виявлення особливостей політики промислових підприємств у цьому напрямку та розробки рекомендацій щодо її удосконалення нами проведено аналіз результатів роботи

промисловості України. Це дозволило зробити висновок, що однією із визначальних передумов формування механізму активізації є розробка інноваційної стратегії розвитку промислового виробництва.

Організаційно-економічні елементи відображають взаємозв'язок промислового виробництва з різноманітними ринками, суб'єктами ринку та інститутами і орієнтовані на активізацію інноваційної діяльності для забезпечення стабілізації та сталого економічного зростання промислового виробництва за рахунок інноваційно-технологічних факторів. Як на нашу думку, це основна роль, яку вони мають виконувати на даному етапі структурної трансформації в промисловості України.

Сьогодні необхідно розуміння, що без включення інноваційного фактора, ринкових інструментів до механізму управління, не можна забезпечити формування якісно нового середовища, як визначальної умови підвищення ефективності промислового виробництва.

Інноваційне відновлення промислового виробництва, як уже відзначалось, йде повільними темпами. В основному, це пов'язано з тим, що технологічні новинки і так звані «високі технології» залишаються мало затребуваними нашою промисловістю, що пояснюється відсталою галузевою структурою.

Розглядання взаємовідносин промислового виробництва з ринковим середовищем, а також з урахуванням принципів управління інноваційною діяльністю (системний підхід до вибору пріоритетів розвитку; інноваційний тип розвитку з опорою на власні ресурси; функціонально-галузева збалансованість; використання інтеграційних процесів; підвищення регулюючої ролі держави) дало можливість визначити, що стабілізація макроекономічної ситуації, збільшення обсягів виробництва, активізація споживчого попиту та підприємництва, а також заходи законодавчих та виконавчих органів влади повинні сприяти збільшенню надходжень власних та іноземних інвестицій до промислового виробництва.

Оживлення інвестиційних процесів у найближчий час має бути підкріплено державними заходами, спрямованими на стимулювання довгострокового інвестування. З метою підвищення ролі фондового ринку в розвитку і акумуляції інвестиційних ресурсів необхідно продовжити формування цілісного механізму функціонування ринку цінних паперів, що забезпечував би захист прав інвесторів, сприяв вкладенню коштів у цінні папери промислових підприємств.

Підвищення ефективності промислового виробництва здійснюється за рахунок організаційно-економічних елементів механізму, які надають змогу включати інноваційний фактор його розвитку, основною ідеологією при цьому є принцип постійного удосконалення, який охоплює всі складові елементи інноваційного процесу. За таких умов система управління є орієнтованою і спрямованою на поліпшення показників роботи промисловості.

Елементи механізму активізації інноваційної діяльності нами об'єднано у три блоки. Перший – теоретичні і методологічні основи інновацій, узгодження стратегії розвитку промислового виробництва і інноваційної діяльності та оцінка сучасного стану промислового виробництва. Другий блок – відображає елементи механізму регулювання інноваційної діяльності, а також реформування суб'єктів господарювання, як основної передумови сприйняття інноваційних процесів у промисловості. Третій блок – основні напрямки активізації інноваційної діяльності. В сукупності усі три блоки складають систему елементів механізму, які повинні забезпечити взаємне поєднання інноваційного процесу в напрямку розробки та впровадження науково-технологічних інновацій у системі промислового виробництва.

Зміщення акцентів на активізацію інноваційної діяльності у підвищенні ефективності промислового виробництва зумовлює удосконалення методологічної бази її оцінки. Сучасна економічна теорія не дає вичерпної відповіді на низку ключових питань, необхідних для оцінки інноваційного фактору в системі механізму розвитку промислового виробництва. Зокрема, є принципові методичні та методологічні складності кількісної оцінки різнорідних за складом факторів інноваційної діяльності. В процесі аналізу існуючих методик визначено

доцільність використання різних методів в залежності від поставленої мети, реальної ситуації в промисловому виробництві.

Отже, на сучасному етапі значна частина сфер промислового виробництва орієнтується винятково на досягнення результатів, які забезпечують умови їхнього виживання в ринковому середовищі, і, за цих обставин, вони не мають можливості повною мірою залучити у виробництво інноваційний фактор його розвитку і поліпшити показники своєї діяльності. На підставі аналізу основних типів систем управління промисловим виробництвом встановлено, що подальший його розвиток викликає необхідність розробки відповідних елементів механізму забезпечення активізації інноваційної діяльності. Вони мають бути орієнтовані на впровадження в практику інноваційної моделі економічного зростання на базі структурної перебудови промислового виробництва, нових технічних систем і технологій.

Використані джерела:

1. Гринів Л.В. Методи оцінки конкурентного потенціалу підприємства / Л.В. Гринів // Вісник Хмельницького національного університету. – 2006. – №5. – Т.2. – С.204–209.
2. Мартиненко М.М. Конкурентні переваги як шлях до розвитку підприємницької діяльності / М.М. Мартиненко, В.В. Чернега // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №3(33). – С.88–96.
3. Румянцев Н.В. Об одной модели организации работы гибкой производственной системы / Н.В. Румянцев // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Луганськ: 2003. – №7(65). – С.193–204.
4. Рябих О.В. Активізація інвестиційної та інноваційної діяльності промислового виробництва / О.В. Рябих // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. – 2002. – Вип. 16. – С.96–98.

ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Савченко И.П., к.э.н., доцент

ФГАОУ ВПО «Северо-Кавказский федеральный университет», Россия

Инновационная активность зависит от способности предприятия конкурировать как на внутреннем, так и международном рынке. Чем выше активность, тем более успешно предприятие в своей деятельности, значит, оно более конкурентоспособно. В качестве исходной базы, повышения уровня конкурентоспособности целесообразно рассматривать производственный потенциал, характеризующий возможности предприятия производить ту или иную продукцию в востребуемых рынком объемах и в необходимые сроки.

Производственный потенциал предприятия тесным образом связан с инновационными проблемами технологического обновления, развития новых перспективных направлений деятельности на базе нововведений, пересмотра управленческих структур, системы управления всей экономической деятельностью.

В настоящее время основной целью России является обеспечение устойчивого экономического роста, через модернизацию традиционных секторов и формирование новой экономики, в рамках которой главной задачей выступает достижение уровня стран Евро Союза, где средний показатель ВВП на душу населения превышает отечественный более чем на 270% [3]. Соответственно встает вопрос, о поиске фундамента для развития экономики, на который позволяют ответить сценарные условия долгосрочного прогноза социально-экономического развития РФ до 2030 г., в которых основополагающим базисом модернизации экономической системы России, подчеркнута обосновывают диверсификацию технологической базы, от которой зависит статус страны как промышленной державы, позволяющий обеспечить рост уровня доходов на душу населения (ВВП на душу населения с учетом паритета покупательной способности 2005 г.) с 48% от уровня Еврозоны до 65–70% в 2020 г. и 90–95% в 2030 г. [4]. Развитие данного направления невозможно без использования инновационных технологий. Таким образом, инновации должны занять ключевое место в